

İngiltere’de İşçi Partisi’nin zaferi ne anlama geliyor? - Selin Nasi

İngiltere’de 4 Temmuz’da yapılan seçimlerde Keir Starmer liderliğindeki İşçi Partisi, 650 sandalyelik Avam Kamarası’nda 412 sandalye kazanarak, Muhafazakar Parti’nin 14 yıllık iktidarına son verdi. Böylelikle İngiltere, Avrupa’da sol partili hükümet tarafından yönetilen altı ülkeden (Almanya, Danimarka, Malta, İspanya ve Fransa) biri oldu. Tony Blair’in 1997’deki ezici seçim galibiyeti ile kıyaslanan sonuçlar tarihi bir zafer olarak yorumlanırken, partinin ne kadar solu temsil ettiği ve önümüzdeki dönem izleyeceği politikalarla ülkeyi nerede konumlandıracağı tartışılıyor.

Nigel Farage liderliğindeki aşırı sağ Reform Partisi'nin ilk kez parlamentoya dört sandalye ile girmiş olması da seçimlerin bir diğer önemli sonucu. Farage seçimlerin hemen ertesinde "Merkez sağdaki devasa boşluğu kapatmak ve İşçi Partisi'ni düşürmek için geliyoruz," [diyerek](#) Reform'un ana muhalefet partisi olma iddiasını ortaya koymuş oldu. Farage'ın mesajı Avrupa Parlamentosu seçimleri sonrasında hararetle tartışılan Avrupa'da aşırı sağın merkeze taşınma trendini destekleyen bir gelişme olarak yorumlanabilir. Daha önemlisi, İşçi Partisi elindeki kısıtlı imkanlarla ülkenin derin yapısal sorunlarına çözüm getiremediği takdirde aşırı sağın yakın gelecekte iktidar ortağı olma ihtimali göz ardı edilmemesi gereken bir senaryo olarak önümüzde duruyor.

Rishi Sunak kumar oynadı ve kaybetti

Boris Johnson hükümetinde Maliye Bakanı olarak görev yapan Rishi Sunak, Johnson'ın istifası ardından Muhafazakar Parti içinde yapılan liderlik seçimlerinde (Liz Truss'ın kısa ve talihsiz başbakanlık macerası ardından) ikinci tercih olarak ipi göğüsledi. Ekim 2022'de ülkenin Hint kökenli ilk başbakanı olarak görevi devraldı. Ancak zengin bir aileye mensup olan eşinin, ülke içinde geçici ikamet eden yabancılara tanınan vergi muafiyetinden faydalandığının ortaya çıkması kamuoyunda ciddi bir antipati yarattı ve Sunak'ın halktan kopuk bir lider olduğu imajını körükledi. Sunak'ın seçimle işbaşına gelmiş olmaması da zaman içinde hükümetin meşruiyetinin sorgulanmasına neden oldu.

Aslında İngiltere'de 2024 yılı içinde seçimlerin yapılması bekleniyordu. Ancak Sunak Mayıs ortası erken seçim ilan ederek ciddi bir risk aldı. Sunak'ın bu kararında Mayıs'taki yerel seçim sonuçlarının ortaya koyduğu Muhafazakar Parti'nin oy kaybı etkili oldu. Sunak'ın başbakanlık görevini devralırken belirlediği başlıca hedeflerden bir tanesi o dönem yüzde 10 civarında seyreden enflasyon oranını bir sene içinde yarıya indirmektir. 2023'ün son çeyreğinde bu oran yüzde 4'lere geriledi. 2024'ün ilk çeyreğinde ise göstergeler İngiltere Merkez Bankası'nın koyduğu %2'lik hedefe yakın bir orana gerileyince, Sunak yerel seçim sonuçlarının hezimetini kendi lehine çevirebileceğini umarak erken seçim ilanını açıkladı.

Ne var ki, seçim tarihini duyurduğu basın toplantısından başlayarak her şey Sunak'ın aleyhine gelişti denebilir. Duyuruyu kapalı mekân yerine başbakanlık konutu önünde yapmayı seçen Sunak'ın şiddetli yağmur ve fırtına altında çaresiz görünümü ama en çok da bir İşçi Partisi sempatizanının Sunak'ın sesini bastırarak şekilde arka planda Blair'in 97 seçim kampanyasına damga vuran şarkıyı çalarak sabote etmesi [konuşuldu](#). Sunak'ın basın toplantısı ardından İşçi Partisi'nin "kaosa son vermek üzere geliyoruz" açıklamasıyla seçim yarışı resmen başlamış oldu.

4 Temmuz'da sandıktan çıkan sonuç halkın değişim talebini net bir şekilde ortaya koydu

Muhafazakar Parti uzun yıllardır ülkeyi etkisi altına alan ekonomik kriz ve altyapı sorunlarına kalıcı çözümler getiremedi. David Cameron'ın hesap hatasıyla ülkeyi sürüklediği Brexit macerasının siyasi ve ekonomik sonuçları, Boris Johnson döneminden itibaren kendini hissettirmeye başladı. Siyasi söylemin aksine Brexit ile sınırların kontrolü sağlanamadı. 2010'da 250 bin olan [göçmen](#) sayısı 2023 yılında 1.2 milyona yükseldi. AB'den çıkararak daha esnek bir dış politika izleneceği, böylelikle İngiltere'nin küresel bir güç olacağı beklentisinin de gerçekçi olmadığı anlaşıldı. Dış politikada ABD'ye daha fazla bağımlı hale gelen İngiltere, Washington'ı serbest ticaret anlaşması imzalamaya bir türlü ikna edemedi. En büyük ticaret ortağı olan AB'yle gümrük düzenlemeleri yüzünden rekabet gücünü yitirirken, geçtiğimiz son üç yıl içinde G-7 ülkeleri arasında en az dış yatırım çeken ülke oldu.

Küresel ekonomik göstergeler daralma dönemine girildiğini gösterirken, üstüne patlak veren COVID 19 pandemisi, Rusya'nın Ukrayna'yı işgali ve Gazze Savaşı'nın Muhafazakar Parti hükümetleri açısından olumlu bir ortam yarattığı söylenemez. Ancak iktidar partisinin politika tercihleri de seçmen tabanının erimesinde etkili oldu. 2019 seçimlerinde Brexit rüzgarını arkasına alarak, İngiltere'nin kuzeyinde iç ve kırsal bölgelerde geleneksel olarak İşçi Partisi'ne oy veren "Kırmızı Duvar" seçmeninden aldığı desteği kaybetti. Bu bağlamda Başbakan Sunak'ın Johnson döneminde taahhüt edilen, ülkenin kuzey ve güneyindeki sanayi bölgelerini bağlayan demiryolu ağlarını genişletmeyi

hedefleyen projenin kaynak sıkıntısı sebebiyle yalnızca kuzey ayağını askıya alması Kırmızı Duvar seçmenini küstürdü.

Hayat pahalılığı, konut sorunu ve sağlık sisteminde insan hayatına dokunur bir iyileşme sağlanamadı. Alım gücü enflasyon karşısında eriyen, enerji fiyatlarındaki artış sebebiyle evinde doğalgazı kapatıp ısınmak için gününü toplu taşımada geçiren emeklilerin hikayeleri basına yansıdı. Emlak fiyatlarındaki artış, ev kredilerin yükselmesi ve ev sahiplerini kayıran kiracıyı tahliye etme şartlarında yeni bir düzenleme yapılamaması neticesinde 2022'in son çeyreğinde 39 bin olan [evsizlerin](#) sayısı 2023'te 45bine yükseldi. Yoğun talebe karşılık, kalifiye eleman eksikliği ve hastane binalarının bakımsızlığından mustarip sağlık sektöründe de durum iç açıcı sayılmaz. Bugün yaklaşık 7.6 milyon hasta doktor randevusu bekliyor.

Hal böyleyken seçmen tepkisini 4 Temmuz'da sandığa yansıttı. Ancak yalnızca hükümetin yönetim başarısızlığını değil, art arda patlak veren birçok skandalların gözler önüne serdiği ahlaki yozlaşmayı da oyladı. Seçim kampanyası sırasında kararsızların oyunu çekmek isteyen İşçi Partisi'nin Kraliçe II. Elizabeth'i eşinin cenazesinde tek başına dua ederken gösteren fotoğrafı kullanması, Muhafazakar Parti'nin Johnson döneminde kendi koyduğu pandemi kısıtlamalarını ihlal etmesine göndermeydi. Bu bağlamda, Sunak'ın erken seçim tarihi üzerine partililerin bahis oynadığı skandalının ortaya çıkması bardağı taşıran damla oldu denebilir.

İşçi Partisi ne kadar sol?

Siyasette yeni gelen hükümetin "enkaz devraldık," demesi bilinen bir klişedir. İşçi Partisi'ni ise gerçekten zorlu bir süreç bekliyor. Bir bakıma pandemi ve süregelen uluslararası çatışmaların şok etkisi dağılmış da olsa, ülkenin altyapı modernizasyonuna aktarmak üzere kaynak yaratma konusu; hali hazırda enflasyonla mücadele devam ederken hükümeti epey zorlayacak. Bu bağlamda sendikalarla maaşların daha onurlu bir seviyeye çekilmesi için yapılacak müzakereler sancılı geçecek.

İngiltere'nin önündeki sorunların çözümü için yalnızca köhneleşen kurumların yenilenmesine kaynak aktarımı yeterli olmayacak. İhtiyaç duyulan karar alma süreçlerini hızlandıracak, operasyonel çeviklik kazanılmasını sağlayacak sistem değişikliği de elzem. Konut inşaatı projelerinin hızlı bir şekilde hayata geçirilmesi için planlama teşkilatlarında ek kadro istihdam edilmesi gibi İşçi Partisi'nin yenilikçi yaklaşımı bu konuda farkındalık olduğunu gösteriyor.

Blair'in "üçüncü yol" yaklaşımıyla merkez solda konumlandığı İşçi Partisi'nin ekonomi politikalarına baktığımızda özel yatırımı teşvik eden, hem işçinin hem işverenin partisi olma gayesini ortaya koyan bir yaklaşım benimsediğini görüyoruz. Bir taraftan temiz enerji için Great British Energy adıyla kamu iştiraki bir şirket kurulmasını önerirken, sağlık sektörü dahil özelleştirme seçeneğini dışlamıyorlar. İngiltere'nin ilk kadın Maliye Bakanı olan Rachel Reeves, amaçlarının yalnızca vergileri yükselterek harcamalar için kaynak yaratmak olmadığını, ekonomiyi büyütmek suretiyle kaynak yaratmak istediklerini belirtiyor. Bu bağlamda, İşçi Partisi'nin ilk yüz günlük programında Küresel Yatırımcı Zirvesi planlanıyor olması hükümetin işveren kesimi ve uluslararası yatırımcıların güvenini kazanma hamlesi olarak okunabilir.

İşçi Partisi ve dış politika

İşçi Partisi'nin dış politika vizyonu, İngiltere'nin sadece AB ile değil, genel olarak uluslararası ittifaklarla ilişkilerin güçlendirilmesi (Reconnecting Britain) üzerine kurulu. Bu yaklaşım, Brexit sonrası İngiltere'nin dış politika stratejisinde özeleştirici içeren, önemli bir değişiklik olarak öne çıkıyor. Dışişleri Bakanı David Lammy Almanya, Polonya ve İsveç'i kapsayan ilk yurtdışı [gezisinde](#) Ukrayna'ya desteğin süreceğine işaret etti. Rusya tehdidi ve iklim değişikliği gibi ortak sorunlarla mücadele için Avrupa ile ilişkilerin yenilenmesi gerektiğine vurgu yaptı.

İşçi Partisi iktidarında Ukrayna, transatlantik ilişkiler, Ortadoğu, Pasifik gibi belli başlı dış politika konularında radikal bir değişiklik beklenmiyor. Her ne kadar İşçi Partisi'nin seçim manifestosunda Filistin'in tanınması yer alsada, Starmer daha sonra yaptığı açıklamalarda bu konuda ABD ve Avrupa ülkeleriyle eşgüdüm içinde

hareket edeceklerini belirtmişti. Ancak bu konuda adım atması yönünde parti içinden baskı gelecektir.

Geleneksel olarak dış politika konularında ABD ile hizalanan İngiltere açısından Donald Trump'ın yeniden başkanlığa seçilme ihtimali ve seçildiği takdirde nasıl bir dış politika izleyeceğinin kestirilemiyor oluşu belirsizlik yaratıyor. ABD'ye güdümlü bir dış politikanın ülkenin çıkarlarına ne denli hizmet edip etmediği de ayrı bir tartışma konusu. ABD'nin giderek daha izolasyonist bir dış politikaya yöneldiği, Avrupa'da aşırı sağın güç kazandığı, NATO ittifakının geleceğini belirsiz kılan böylesi bir arka planda İngiltere'nin transatlantik iş birliğini nasıl yöneteceği, Avrupa güvenliği açısından önemli olacak.

Türkiye-İngiltere İlişkilerinde olumlu seyir devam edecek

Uzun ve köklü bir diplomatik geçmişe dayanan Türkiye-İngiltere ilişkilerinin, Türkiye'nin son dönem AB ve ABD ile ilişkilerine kıyasla son derece olumlu bir seyir izlediği söylenebilir. NATO ve G-20 gibi birçok uluslararası kuruluşta ortaklık yapan iki ülke, ekonomi, ticaret, turizm, eğitim ve savunma gibi pek çok alanda yoğun işbirliği içinde.

İngiltere, Türkiye'nin en önemli ticaret ortaklarından biri. İki ülke arasındaki ticaret hacmi yaklaşık 26 milyar sterlin. İngiltere aynı zamanda Türkiye'ye en çok dış yatırım yapan 5. ülke konumunda. Son dönemde atılan adımlarla ticaret hacminin artırılması hedefleniyor. Örneğin, Türk Hava Yolları'nın yakın zamanda sonuçlandırdığı anlaşma kapsamında Airbus'tan tedarik edeceği 220 uçağın [motorları](#) İngiltere merkezli Rolls Royce tarafından sağlanacak. İngiltere geçen yıl, Türkiye'nin 140 km'lik Yerköy -Kayseri yüksek hızlı elektrikli demiryolu [projesine](#) yaklaşık 1 milyar sterlin değerinde finansman sağlayacağını açıklamıştı.

İki ülke arasındaki yakın ilişkiler ortak çıkarların yanı sıra karşılıklı güven ilişkisinin bir yansıması. Ankara, 15 Temmuz darbe girişimi ardından AB ve ABD gibi batılı müttefiklerinin ikircikli yaklaşımına kıyasla, İngiltere'nin göstermiş

olduğu desteği ayrı bir yere koydu. Türkiye'nin AB üyeliğini destek vermiş olan İngiltere, Brexit sonrası Ankara ile daha yakın ilişkiler geliştirme yoluna gitti. İngiltere ve Türkiye ile mevcut jeopolitik meselelere çoğu zaman ortak bakış açısına sahipken, ayrıştıkları konularda yapıcı bir diyalogla orta yol bulabiliyorlar.

Türkiye açısından önümüzdeki dönem takip edilecek en önemli dosyalardan biri Serbest Ticaret Anlaşması'nın (STA) güncellenmesi olacak. İngiltere, 2020 yılında AB'den ayrılırken ticaretin aksamaması için Türkiye ile eşzamanlı, ürünleri kapsayan geçici bir serbest ticaret anlaşması imzalamıştı. Ancak iş çevreleri uzun zamandır bu anlaşmanın tarım ürünleri, dijital ticaret ve hizmetleri kapsayacak şekilde genişletilmesini talep ediyordu. Bu konuda beklenen somut adım en sonunda atılmış, taraflar müzakerelerin 10 Haziran'da başlaması üzerinde anlaşmıştı. Ancak seçimler araya girdi.

İşçi Partisi'nin Ticaret Bakanı Jonathan Reynolds seçim sürecinde yaptığı açıklamalarda Muhafazakar Parti döneminde imzalanmış ve/veya müzakere edilen ticaret anlaşmalarını devam ettireceklerinin güvencesini vermişti. Türkiye ile imzalanan STA'nın İngiltere ekonomisinin güçlü olduğu hizmetleri içerecek şekilde genişletilmesi İngiltere'nin de yararına olduğundan bu konuda bir engel çıkması beklenmiyor. Ancak pazarlıkların Türk tarafı lehine fazla veren ticaretin dengelenmesi üzerinden şekilleneceğini söyleyebiliriz.

Türkiye İngiltere'deki hükümet değişikliğinden bağımsız, jeopolitik konumu, askeri gücü ve yatırım imkanlarıyla İngiltere açısından önemli bir müttefik olmaya devam edecek. Siyasi belirsizliklerin ve çatışma riskinin yükseldiği uluslararası ortamda, İngiltere ve Türkiye gibi askeri bakımdan güçlü, AB üyesi olmayan, NATO üyesi iki ülkenin işbirliği ve Avrupa ile yakın ilişkiler geliştirmesi, Avrupa'nın güvenliğine katkı sağlayacağı gibi benzer konumdaki ülkelerin Avrupa savunma mimarisine entegrasyonu açısından örnek teşkil edecektir.

Selin Nasi

Dr. Selin Nasi, London School of Economics Avrupa Enstitüsü'nde Misafir Araştırmacı olarak görev yapmaktadır. Aynı zamanda Ankara Politika Merkezi'nin Londra temsilcisidir. 2013-2018 yılları arasında Hürriyet Daily News'da köşe yazarı olarak çalışan Nasi, aralıklı olarak online medya kuruluşu Yetkin Report ve Medyascope'a dış politika analizleri yazmaktadır. Dr. Nasi, Boğaziçi Üniversitesi'nden 2021 yılında Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler alanında doktora derecesini almıştır. Doktora tezini Türkiye'nin Soğuk savaş sonrası İsrail Politikası üzerine yapmıştır.

To cite this work: Selin Nasi, "İngiltere'de İşçi Partisi'nin zaferi ne anlama geliyor?", *Panorama*, Online, 12 Temmuz 2024.
<https://www.uikpanorama.com/blog/2024/07/12/ingiltere-sn/>

expressed in works published by the *Panorama* belongs to the authors alone unless otherwise stated, and do not imply endorsement by the IRCT, Global Academy, or the Editors/Editorial Board of Panorama.